

Quick-scan Flora en fauna

Percelen Kleine Bottel / de Vennen, Deurne

Rapportnummer:	211x00683.028970-2
Datum:	21 januari 2008
Opdrachtgever:	Gemeente Deurne
Projectteam BRO:	Rob van Dijk (ecoloog)
Trefwoorden:	Flora- en faunawet; natuuronderzoek, effectbeschrijving; onthef- ting
Beknopte inhoud:	Er is een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van be- schermde natuurwaarden op een aantal percelen rondom de Kleine Bottel te Deurne, en mogelijke effecten van woningbouw op deze natuurwaarden. Hieruit blijkt dat het plan geen nega- tieve effecten heeft op beschermde soorten of gebieden, onder voorwaarde dat rekening gehouden wordt met broedende vo- gels en dat bij de planning en inrichting rekening gehouden wordt met vleermuizen.

BRO Boxtel
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
Boxtel
T +31 (0)411 85 04 00
F +31 (0)411 85 04 01
E info@bro.nl

Inhoudsopgave	pagina
1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding van het onderzoek	3
1.2 Leeswijzer	3
2. SAMENVATTING EN ADVIES	5
3. WERKWIJZE	7
4. HET NATUURONDERZOEK	9
4.1 Ligging van het onderzoeksgebied	9
4.2 Gebiedsbeschrijving	10
4.3 Beschermden soorten	12
4.4 Gebiedsbescherming	14
5. EFFECTBESCHRIJVING	15
5.1 De ruimtelijke ingreep	15
5.2 Te verwachten effecten op beschermden natuurwaarden	16
5.2.1 Zoogdieren	16
5.2.2 Broedvogels	17
Bijlage 1. Ruimtelijke plannen en natuurwetgeving	19

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding van het onderzoek

De gemeente Deurne heeft het voornemen om in het gebied de Vennen aan de westzijde van de kern Deurne een aantal initiatieven voor woningbouw mogelijk te maken. Hiervoor dient voor een aantal percelen het bestemmingsplan te worden gewijzigd. Het gebied waarin de percelen liggen vormt momenteel een overgangsgebied tussen de bebouwde kom en het landelijk gebied.

De initiatiefnemer heeft BRO gevraagd om inzicht te geven in de wettelijke verplichtingen en mogelijkheden met betrekking tot natuurwetgeving. Hiertoe is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar beschermde natuurwaarden in het gebied. Voorliggend rapport doet verslag van dit onderzoek en geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden en eventuele vervolgstappen om de geplande ontwikkeling te realiseren.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek vertaald in een advies. Hoofdstuk 3 geeft de gevolgde werkwijze weer, en in hoofdstuk 4 en 5 zijn de resultaten van het natuuronderzoek uitgewerkt en onderbouwd. Een samenvatting van het gebruikte wettelijke kader is gegeven in Bijlage 1.

2. SAMENVATTING EN ADVIES

Het oprichten van woningen in het plangebied heeft geen negatieve invloed op beschermde soorten of gebieden, mits rekening gehouden wordt met broedende vogels en vleermuizen.

Om verstoring van broedende vogels te voorkomen, moeten de bomen en struiken gerooid worden in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september-maart. Indien dit niet mogelijk is, of wanneer redelijkerwijs verwacht kan worden dat binnen de genoemde periode toch vogels in de sparren broeden, is het noodzakelijk om de bomen vóór de kap te laten controleren door een deskundige. Wanneer dan geen vogels in de bomen nestelen, kan alsnog gekapt worden.

Om verstoring van vleermuizen te voorkomen wordt aanbevolen om de stal op perceel E te slopen in de periode dat verblijvende vleermuizen hier uit te sluiten zijn. Dit is het geval in de winterperiode (oktober-maart).

Daarnaast dient in het gebied overmatige lichtverstoring voorkomen te worden. Tenslotte is het aan te bevelen om de groenstructuren in het plan op te nemen, zoals globaal aangegeven in het inrichtingsvoorstel. Ter aanvulling wordt aanbevolen om in plaats van de te verwijderen haag op perceel D een nieuwe haag elders langs perceel D of E terug te brengen. Tevens wordt aanbevolen de waardevolle houtsingels rondom perceel C als 'groen' op te nemen in het bestemmingsplan.

Indien niet aan de voorwaarden met betrekking tot vleermuizen kan worden voldaan, is het noodzakelijk om door middel van aanvullend veldonderzoek het actuele voorkomen van vleermuizen in kaart te brengen. Dit onderzoek dient plaats te vinden in de periode mei-september.

3. WERKWIJZE

Voor een toetsing van mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden zijn deze natuurwaarden in beeld gebracht door middel van een quick-scan. Deze bestaat uit een bronnenonderzoek en een verkennend veldbezoek.

Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens. Natuurloket geeft informatie over de verspreiding van soortgroepen per km² en of daarbij wettelijk beschermde soorten en / of soorten van de Rode lijst voorkomen. De onderzoekslocatie ligt in km-vak 181-385 en 182-385¹. Volgens Natuurloket zijn alleen vaatplanten in het westelijke km-vak goed onderzocht. Overige relevante soortgroepen zijn volgens Natuurloket niet of slecht onderzocht in de genoemde km-vakken. Ter aanvulling is gebruik gemaakt van algemene verspreidingsatlassen, en is contact opgenomen met de Vogelwerkgroep de Peel en Vogelwerkgroep de Kulert.

Het verkennende veldbezoek is uitgevoerd op 15 januari 2008. Hierbij zijn ecotopen in beeld gebracht; bovendien is gelet op sporen en verblijfplaatsen van beschermde soorten in en rondom het plangebied.

Op basis van de verzamelde kennis en de ingrepen die plaats zullen vinden, is een beoordeling gemaakt van de effecten die zullen plaatsvinden. Hierbij is advies uitgebracht met het oog op de genoemde wettelijke verplichtingen.

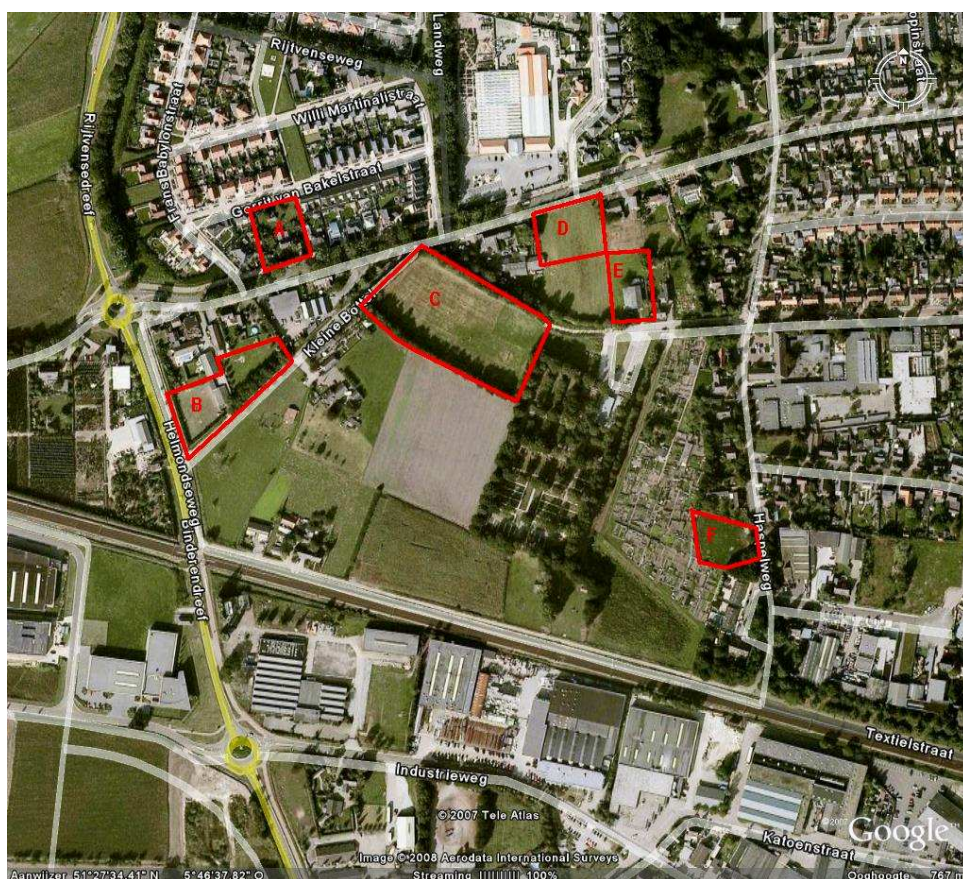
¹ De getallen staan voor de x- respectievelijk y-coördinaat van de linker benedenhoek van het km-vak.

4. HET NATUURONDERZOEK

4.1 Ligging van het onderzoeksgebied

De zes onderzochte percelen liggen in het gebied 'de Vennen', hier verder aangeduid als 'onderzoeksgebied'. Dit onderzoeksgebied ligt aan de westzijde van de kern Deurne. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het onderzoeksgebied zijn 182,0-385,6. Het wordt globaal begrensd door de Textielstraat (parallelweg van de spoorweg Eindhoven-Venlo) in het zuiden, de Haspelweg in het oosten en de Helmondseweg in het noorden en westen.

Perceel A ligt echter ten noorden van de Helmondseweg. Perceel B ligt aan de westzijde van de Kleine Bottel, ten noorden van de weg. Perceel C ligt ten zuidoosten van de Kleine Bottel, tussen de weg en een begraafplaats. Perceel D en E liggen tussen de Helmondseweg en de Pastoor Jacobsstraat. Perceel F tenslotte ligt ten westen van de Haspelweg. In figuur 1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Ligging van de zes onderzochte percelen in het onderzoeksgebied de Vennen.

4.2 Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied vormt een overgangsgebied tussen woongebied, bedrijventerrein en het landelijk gebied, met een diversiteit aan functies. Qua bebouwing zijn er zowel boerderijen met agrarische bijgebouwen, bedrijfsgebouwen en woningen te vinden. Het oorspronkelijke kleinschalige agrarische karakter van het gebied is nog goed terug te vinden in het gebied. Zo bestaan er nog verschillende landschapselementen zoals houtsingels en hagen. Behalve agrarische percelen bevinden zich in het gebied een begraafplaats, volkstuinten, een voetbalveld, een hertenwei en een kerstbomenkwekerij.

Perceel A bestaat uit een tuin rondom een bestaand woonhuis. Overige bebouwing is aanwezig in de vorm van een garage. De tuin bestaat uit gazon, verhardingen, en beplanting met sierheesters. Er staan geen grote bomen in de tuin.

Perceel B bestaat uit een bedrijfsterrein en een hertenwei. Het bedrijfsterrein is vrijwel geheel verhard, verder staat op het terrein een bedrijfsloods. Alleen aan de zuid- en westzijde van het bedrijfsperceel staat een rij sparren. De hertenwei is intensief begraasd en bestaat uit een zeer soortenarme vegetatie. Ten zuiden van de hertenwei ligt een strook bosplantsoen met daarin enkele eiken van 40 à 50 cm dik.

Perceel C bestaat uit een grasveld met daarop twee goaltjes. Gezien de staat van de grasmat wordt het niet intensief gebruikt als voetbalveld. Het grasveld ligt aan de zuid- en oostzijde lager ten opzichte van de omgeving; aan deze randen ligt een vrij sterke helling. Het grasveld wordt vrijwel geheel omgeven door een houtsingel met eik, berk, esdoorn, beuk, hazelaar en braam. Aan de kant van de Kleine Bottel ligt een greppel.

Perceel D bestaat uit een schapenwei. Deze wordt aan de noord- en oostzijde begrensd door een periodiek waterhoudende greppel. In de noordoostelijke hoek staan vier fruitbomen, die in slechte staat verkeren. Aan de kant van de Helmondseweg staat op het perceel een hoge haag, deels van beuk, en deels meidoorn en vlier.

Perceel E bestaat uit een vervallen stal met omliggende schapenwei en een appelboom. Aan de westzijde loopt een greppel op het perceel. In de noordoostelijke hoek staan een aantal dikkere beuken, als restant van een oude haag.

Perceel F ligt ingesloten tussen de Haspelweg en een volkstuintencomplex. Het perceel bestaat uit een weide zonder noemenswaardige begroeiing of beplanting. Aan de kant van de Haspelweg ligt een berm met daarin twee eiken, die onderdeel uitmaken van een eenzijdige laanbeplanting. Direct ten zuiden van het perceel ligt een kleine houtopstand met jonge boompjes.

Foto 1: Perceel A vanaf de Helmondseweg

Foto 2: Perceel B: bosplantsoen en hertenwei

Foto 3: Perceel C vanaf de oostzijde

Foto 4: Perceel D: noordoostelijke hoek

Foto 5: Westzijde van perceel E

Foto 6: Blik op Haspelweg vanaf perceel F

4.3 Beschermde soorten

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn op geen van de terreinen beschermde plantensoorten aangetroffen. Alle percelen bestaan voornamelijk uit een intensief beheerde grasvegetatie, met daarin alleen plaats voor zeer algemene ruderaal soorten (of tuinplanten zoals op perceel A). In de opgaande beplanting op perceel B en C kunnen hooguit enkele plantensoorten van beschermingsniveau 1 voorkomen, zoals Brede wespenorchis. Voor deze soorten geldt een vrijstelling ex art. 75 van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Strenger beschermde plantensoorten zijn vanwege het gebrek aan geschikte groeiplaatsen redelijkerwijs uit te sluiten in de plangebieden.

Conclusie: Bij ruimtelijke ontwikkelingen hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde vaatplanten.

Zoogdieren

Op alle percelen zullen naar verwachting kleine grondgebonden zoogdieren van beschermingsniveau 1 leven of foerageren, zoals Mol, Egel, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis, Haas, Konijn, Veldmuis, Bosmuis, Wezel, Hermelijn en Bunzing. Het onderzoeksgebied als geheel vormt voor deze soorten een geschikt leefgebied vanwege de aanwezigheid van houtwallen, hagen, rommelhoekjes etc. In alle percelen (behalve perceel A) zijn muizenholletjes en sporen van konijnen aangetroffen. Op perceel C is in de houtsingel aan de westzijde en zuidzijde een uitgebreid holenstelsel van konijnen aanwezig. Voor deze soorten geldt een vrijstelling ex art. 75 van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Desondanks is het belangrijk om vanuit de zorgplicht, zoveel als redelijkerwijs mogelijk, rekening te houden met deze konijnenburcht.

Het plangebied vormt geen vast leefgebied van strenger beschermde grondgebonden zoogdieren. Van Eekhoorn zijn geen nestplaatsen aangetroffen. Vanwege de afwezigheid van vraatsporen van deze soort vormt het plangebied ook geen belangrijk foerageergebied.

Het onderzoeksgebied ligt teveel ingesloten door bebouwing en wegen om als leefgebied voor dassen te fungeren. Voor andere strenger beschermde grondgebonden zoogdieren zijn geen geschikte biotopen aanwezig.

Het onderzoeksgebied als geheel vormt een geschikt foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen. In het gebied zijn namelijk veel opgaande groenstructuren aanwezig, die vleermuizen gebruiken om te foerageren of zich langs te verplaatsen. Bovendien ligt het gebied op korte afstand van het oude centrum van Deurne, waar naar verwachting veel vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn.

De onderhavige percelen maken deel uit van dit potentiële foerageergebied. Alle ingrepen afzonderlijk hebben vanwege hun beperkte omvang slechts een marginaal effect op een totaal foerageergebied voor vleermuizen. Voor alle initiatieven samen is het belangrijk dat deze de waarde van het gebied voor vleermuizen niet significant aantasten.

Het voorkomen van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen is op vijf van de zes percelen met zekerheid uit te sluiten, vanwege het ontbreken van holle bomen of geschikte gebouwen. De loods op perceel B is bevat namelijk geen geschikte holten voor vleermuizen. Op perceel E staat een leegstaande stal, waarin het voorkomen van algemene gebouwbewonende vleermuizen (Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger) niet geheel uit te sluiten is. In het gebouw zijn geschikte invliegopeningen aanwezig naar donkere holten en kieren. Door het ontbreken van vochtige ruimten met constante temperatuur is het gebouw niet geschikt als winterverblijf. Dwergvleermuizen verblijven 's winters ook wel in spouwen van verwarmde bewoonde woonhuizen; ook hier is in dit geval geen sprake van.

Conclusie: Bij de ruimtelijke ontwikkelingen dient rekening gehouden te worden met beschermde vleermuizen. Vanuit de zorgplicht dient op verantwoorde wijze omgegaan te worden met konijnenholen. De consequenties hiervan zijn vermeld in paragraaf 5.2.

Vogels

In het onderzoeksgebied zijn tijdens het veldbezoek enkele algemene vogelsoorten waargenomen, zoals Houtduif, Merel, Roodborst, Winterkoning en Koolmees. In het broedseizoen zullen ook (zeldzamere) struweelvogels tot broeden kunnen komen in de randbeplanting. Vaste nestplaatsen van vogels zoals spechtengaten of roofvogel-nesten, zijn niet aangetroffen.

Omdat het gebied wel een geschikte biotoop vormt voor Steenuil, zijn hiervoor aanvullend gegevens opgevraagd bij Vogelwerkgroep de Peel en Vogelwerkgroep de Kulert. Steenuil is namelijk een soort die een vaste nestplaats en vast territorium heeft, en bovendien is de soort landelijk bedreigd (Rode lijst 3). Volgens de vogelwerkgroepen hangen in en nabij het onderzoeksgebied drie steenuilenkasten, te weten aan de Kleine Bottel, de Grote Bottel en de Helmondseweg. Geen van deze uilenkasten is echter bewoond. Er is dus geen sprake van een actueel leefgebied voor Steenuil. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen braakballen of andere sporen waargenomen.

Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten zijn wettelijk beschermd. Omdat voor vogels nog geen gedragscode bij ruimtelijke ontwikkelingen voorhanden is, vallen alle vogelsoorten praktisch gezien onder het strengste beschermingsniveau van de Flora- en faunawet.

Conclusie: bij het ruimtelijk plan dient rekening gehouden te worden met broedvogels. De consequenties van de ruimtelijke ingreep zijn vermeld in paragraaf 5.2.2.

Amfibieën, reptielen en vissen

Het plangebied vormt vanwege het ontbreken van geschikte wateren geen leefgebied voor beschermde vissen. Ook voor amfibieën zijn de aanwezige wateren niet bijzonder geschikt. Het gaat om een aantal periodiek waterhoudende greppels, en een mogelijk permanent waterhoudende sloot ten noordoosten van perceel C. De sloot vormt vanwege de steile oevers, het intensieve beheer en ontbreken van waterplanten hooguit een voortplantingswater of overwinteringsplaats voor algemeen beschermde amfibieën zoals Gewone pad of Bruine kikker, waarvoor een vrijstelling geldt ex art. 75 van de Flora- en faunawet. Voortplantingswateren voor strenger beschermde amfibieën in de directe omgeving van het plangebied, ontbreken. Hetzelfde geldt voor leefgebieden van reptielen. Ook volgens de Werkatlas Amfibieën en Reptielen in Noord-Brabant (RAVON, 2005) komen in de omgeving geen strenger beschermde amfibieën of reptielen voor.

Conclusie: bij ruimtelijke ontwikkelingen hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde amfibieën, reptielen en vissen.

Overige diersoorten

Het voorkomen van beschermde ongewervelde soorten is redelijkerwijs uit te sluiten. Dergelijke soorten stellen zeer specifieke eisen aan de aanwezige vegetatie. De aangetroffen intensief beheerde soortenarme vegetatie is in het geheel niet geschikt voor dergelijke soorten.

Conclusie: bij het ruimtelijk plan hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde ongewervelde diersoorten.

4.4 Gebiedsbescherming

Het plangebied valt buiten de Groene Hoofdstructuur, zoals vastgesteld in het Streekplan. Vanuit het provinciaal beleid hoeft daarom geen rekening gehouden te worden met gebiedsbescherming.

Het plangebied ligt op te grote afstand van wettelijk beschermde gebieden om negatieve invloed te kunnen uitoefenen. Het dichtstbijzijnde Natura-2000-gebied 'Deurnsche Peel & Mariapeel' ligt op circa 5 km afstand van het plangebied. Met wettelijke en provinciale gebiedsbescherming hoeft derhalve geen rekening gehouden te worden.

5. EFFECTBESCHRIJVING

5.1 De ruimtelijke ingreep

De wijziging van het bestemmingsplan maakt de realisatie van woningen mogelijk op de onderzochte percelen. Behalve woningen zal er op perceel C een dienstencentrum gerelateerd aan de begraafplaats worden gebouwd. De geplande woningen zijn ruim van opzet; rondom de woningen zullen tuinen en verhardingen worden aangelegd.

In een door BRO opgesteld inrichtingsvoorstel (figuur 2) zijn de meeste opgaande groenstructuren gehandhaafd. De haag aan de Helmondseweg ter hoogte van perceel D zal worden verwijderd. Op perceel C is een nieuwe houtsingel opgenomen.

De verwachting is dat de functiewijziging gepaard gaat met de volgende werkzaamheden:

- het verwijderen van vegetatie;
- het aanleggen van verhardingen;
- het graven van geulen voor de aanleg van leidingen;
- het bouwen van de woningen.

Figuur 2. Inrichtingsvoorstel percelen Kleine Bottel / de Vennen.

5.2 Te verwachten effecten op beschermde natuurwaarden

5.2.1 Zoogdieren

In de leegstaande stal op perceel E zijn voor vleermuizen geschikte holten en kieren aanwezig. Of de stal daadwerkelijk door vleermuizen gebruikt wordt, is niet uit het verkennende veldbezoek op te maken. In de directe omgeving van het plangebied zijn ruimschoots voldoende vergelijkbare gebouwen met geschikte holten aanwezig. Een gebouw zoals de onderhavige stal vormt in de regel een schakel in een netwerk van rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Op zichzelf is het dan ook niet als vaste rust- en verblijfplaats aan te merken. Wanneer het gebouw gesloopt wordt in een periode dat er zeker geen vleermuizen aanwezig zijn, zal daarom geen overtreding van de Flora- en faunawet plaatsvinden. Daarom dient de sloop plaats te vinden in de winterperiode, tussen oktober en maart.

Het gehele gebied tussen de Helmondseweg, Textielstraat en Haspelweg is naar verwachting van waarde als foerageergebied voor vleermuizen. Kleinschalige woningbouw in het plangebied hoeft niet per definitie significant negatieve effecten op vleermuizen te veroorzaken. Wel is van belang dat de verstoring in het gebied niet te sterk toeneemt en dat de opgaande groenstructuren in het gebied gehandhaafd blijven en liefst versterkt worden.

Een grote toename van verstoring van vleermuizen zal niet aan de orde zijn. Ten eerste is het gebied in de huidige situatie al niet bijzonder geschikt voor de meer verstoringgevoelige vleermuissoorten. In de huidige situatie is in het plangebied al een zekere geluidsverstoring vanuit de doorgaande wegen, de spoorweg en bedrijventerrein direct rondom het plangebied. Wat betreft lichtverstoring wordt geadviseerd om spaarzaam gebruik te maken van (eventueel aan te leggen) straatverlichting in het gebied.

De meeste groenstructuren in het gebied blijven gehandhaafd, zo ook de houtsingel langs perceel C die van waarde is voor konijnen. Het is aan te bevelen om de waardevolle groenstructuren rondom perceel C als 'groen' op te nemen in het bestemmingsplan.

Alleen op perceel D verdwijnt een uitgegroeide beukenhaag langs de Helmondseweg. Aanbevolen wordt om daarvoor in de plaats rondom perceel D en/of E een nieuwe haag aan te planten, en in ieder geval de laanstructuur van de Helmondseweg te handhaven of te versterken.

Door op deze wijze met het groen om te gaan in het gebied, zullen geen effecten voor vleermuizen optreden. Aanvullend vleermuisonderzoek vanuit de eventuele noodzaak tot een ontheffingsaanvraag is daarom niet aan de orde.

5.2.2 Broedvogels

In het plangebied zullen diverse vogelsoorten tot broeden komen in de aanwezige groenstructuren. Verblijfplaatsen van vogels in de vorm van nesten in bomen en struiken en grondnesten worden uitsluitend gedurende het broedseizoen aange-merkt als vaste rust- en verblijfplaats. Doordat voor broedvogels bij een ontheffings-aanvraag de uitgebreide toets geldt, is het niet mogelijk om verblijfplaatsen van broedvogels te verstoren.

De groenstructuren blijven in het voorgenomen plan grotendeels gehandhaafd. Het is aan te bevelen om te verwijderen bomen en struiken te kappen in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september-maart. Indien dit niet mogelijk is, of wanneer redelijkerwijs verwacht kan worden dat binnen de genoemde vogels toch vogels in de vegetatie broeden, is het noodzakelijk om de bomen en struiken vóór de kap te laten controleren door een deskundige. Wanneer dan geen vogels in de bomen nestelen, kan alsnog gekapt worden. Een ontheffing voor vogels is in dit geval niet nodig.

Bijlage 1. Ruimtelijke plannen en natuurwetgeving

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet van 1998 en 2005 en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt aanvullend gebiedsbescherming plaats door middel van de ecologische hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk.

Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de gebiedsbescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. Ruimtelijke ingrepen die in deze gebieden plaatsvinden dan wel in de nabijheid van beschermde natuurgebieden, moeten worden getoetst op hun effecten op deze gebieden.

De Ecologische Hoofdstructuur voorziet in het behoud, het herstel en de ontwikkeling van nationaal en internationaal belangrijke ecosystemen. De EHS bevat alle gebieden waarop de inspanningen van het Rijk worden gericht om deze opgave te verwezenlijken. Dit gebeurt door ruimtelijke veiligstelling en door inzet van subsidieregelingen. Het EHS-beleid wordt op provinciaal niveau verder uitgewerkt. In Noord-Brabant vindt volgens het Streekplan Brabant in Balans (2002) bescherming plaats van de provinciaal uitgewerkte Groene Hoofdstructuur (GHS). In deze zone dient beleid gericht te zijn op behoud van natuurwaarden. In de GHS wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Ruimtelijke ontwikkelingen dienen getoetst te worden op effecten op de natuurwaarden. Schadelijke effecten zijn alleen toegestaan indien er zwaarwegende maatschappelijke belangen zijn en als alternatieven ontbreken.

Soortbescherming

De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek) vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Welke soorten planten en dieren wettelijke bescherming genieten, is vastgelegd in een aantal bij de Flora- en faunawet behorende besluiten en regelingen.

Sinds 22 februari 2005 is een nieuwe AMvB in werking getreden die voorziet in een wijziging van het 'Besluit beschermde dier- en plantensoorten'. Door deze AMvB is sprake van vier categorieën beschermingsniveaus:

- **niveau 1:** een algemene vrijstelling van in Nederland algemeen voorkomende soorten. Voor deze soorten is geen ontheffing van de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet meer nodig;

- **niveau 2:** een algemene vrijstelling met gedragscode voor een aantal beschermde soorten genoemd in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, zoals b.v. Eekhoorn en Steenmarter. In een op te stellen gedragscode² moet worden aangegeven hoe bij nieuwe plannen en projecten omgegaan dient te worden met beschermde soorten. Onder deze voorwaarden, vooraf goedgekeurd door de minister van LNV, kan gebruik worden gemaakt van deze vrijstelling;
N.B.: op dit moment bestaat er nog geen algemeen toepasbare, goedgekeurde gedragscode voor een werkwijze bij 'ruimtelijke ontwikkelingen'. Hierdoor kan nog geen gebruik gemaakt worden van de mogelijke vrijstelling voor dier- en plantensoorten welke vallen onder beschermingsniveau 2. Op dit moment moet daardoor voor deze soorten nog altijd ontheffing worden aangevraagd, waarbij de zogenaamde 'lichte toets' wordt gehanteerd. Dit houdt in dat de ruimtelijke ingreep geen afbreuk mag doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
- **niveau 3:** streng beschermde soorten. Dit zijn de soorten genoemd in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en alle soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten kan geen algemene vrijstelling worden gegeven en is voor ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van dwingende redenen van openbaar belang, 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle drie de criteria worden voldaan.
- **vogels:** alle inheemse vogelsoorten zijn vermeld in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Voor deze soorten geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. Wanneer geen gebruik gemaakt wordt van een goedgekeurde gedragscode is voor ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Deze wordt getoetst volgens de 'uitgebreide toets' zoals genoemd bij niveau 3.

Zorgplicht

Artikel 2 van de Flora- en faunawet schrijft voor dat iedereen de algemene zorgplicht voor de in wild levende planten en dieren in acht moet nemen. Dit houdt in dat handelingen die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, maar nadelig zijn voor de flora en fauna achterwege moeten blijven.

Rode lijsten

In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke

² De gedragscode moet door de sector of ondernemer zelf opgesteld worden.

en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde Besluit Rode lijsten flora en fauna is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvisen (zoals zalm en paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

1. uitgestorven op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal;
3. verdwenen uit Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland;
5. ernstig bedreigd;
6. bedreigd;
7. kwetsbaar;
8. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.

